

УДК 341.24

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/322-323

Дмитро ВИННИК
студент ННІ права
та інноваційної совіти

Ірина ЄРЕМСЬВА
доцент кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КІБЕРБЕЗПЕКА В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Глобалізація та посилення впливу медіа на міжнародні відносини каталізували процеси формування нового типу дипломатії, заснованого на цифровізації та інформаційно-комунікаційних технологіях, у зовнішній політиці держави. Вважається, що інформаційна дипломатія поширює свій вплив на всі гілки влади: законодавчу, виконавчу та судову. ЗМІ використовуються державою для створення ширшої опори для керівництва та правлячої еліти іноземних держав. В сучасному світі інформаційні технології та кіберпростір є необхідною складовою міжнародних відносин, а кібердипломатія (digital diplomacy) і кібердоговори стають важливим інструментом у взаємодії держав та формуванні норм цифрового середовища.

Секретар Ради національної безпеки та оборони України О. Данилов у лютому 2024 року заявив про можливість створення в Україні посади кібердипломата. В умовах воєнного протистояння з РФ таке рішення на державному рівні вважається абсолютно доцільним, тому що воно посилить ефективність української дипломатії. Кібердипломатія є формою публічної дипломатії, механізмом впливу на закордонну аудиторію за допомогою інформаційних технологій та Інтернет-ресурсів. Цей вид дипломатії розширює можливості комунікації, сприяє створенню публічних відкритих обговорень та вирішенню міжнародних питань. Соціальні мережі, вебсемінари та інші інструменти кібердипломатії роблять діалог доступнішим для громадськості та інших зацікавлених сторін.

Відкритий інформаційний простір сприяє формуванню кіберзагроз, які являють собою загрози національній безпеці. Вразливість кіберпростору є реальною загрозою, що швидко шириться світом. Об'єкти інфраструктури, розвідка, комунікації, командування та контроль, торгівля та фінансові операції, ліквідація наслідків катастроф залежать від ІТ-систем, що об'єднані в мережі. Приклади кібератак, які дестабілізували державні та міжнародні структури, актуалізують важливість забезпечення національної безпеки в цифровому середовищі.

В міжнародних відносинах проблеми кібербезпеки часто вирішуються через підписання відповідних угод між державами. У 2015 р. укладено Угоду між США та Китаєм щодо кібербезпеки. В угоді сторони зобов'язалися не використовувати кібервійськові засоби для крадіжки комерційних виробничих секретів одне у одного. Ця угода була значущою, оскільки США та Китай вважалися двома найбільшими кіберагресорами у світі. Угода створила позитивний прецедент для обговорення кібербезпеки на вищому дипломатичному рівні. У 2017 р. Україна зазнала кіберкризи, ставши жертвою масштабної кібератаки, відомої як Petya або NotPetya. Країни-партнери України, зокрема США, надали підтримку та технічну допомогу владі України для вирішення цієї кризи, що є прикладом міжнародного співробітництва у сфері кібердипломатії.

Наведені вище приклади підкреслюють важливість кібердипломатії в сучасних міжнародних відносинах і її значення для забезпечення кібербезпеки та мінімізації кіберзагроз. Держави використовують кібердипломатію для захисту своїх інтересів у кіберпросторі, що сприяє їх стабільності та безпеці.

Кібердоговори фактично є правоустановчими документами, що формують норми та правила поведінки держав у кіберпросторі. Найважливіші кібердоговори включають Шосанську та Будапештську конвенції. Вони визначають норми віртуального середовища та міжнародні механізми реагування на кіберінциденти. Укладення кібердоговорів важливо для стабільності та безпеки міжнародних відносин. Вони допомагають вирішувати спірні питання, запобігати кіберагресіям та встановлювати відповідальність за кіберінциденти.

Крім того, ці договори можуть визначити права та обов'язки держав у цифровому середовищі.

Глобальним кібердоговором є Договір про застосування зброї в кіберпросторі 2013 р., що був укладений в системі Організації Об'єднаних Націй та регулює застосування зброї в кіберпросторі. Договір закликає держави утримуватися від кібератак, які можуть спричинити загрозу міжнародному миру та безпеці. Договір про прозорість держав у кіберпросторі (2015) був представлений Групою незалежних експертів з кіберсистем ООН та закликає держави до прозорості у використанні та розвитку своєї кіберзброї. Таким чином, кібердоговори постійно адаптуються до нових викликів та загроз у кіберпросторі.

Кібердипломатія є важливим інструментом сучасної світової політики, який сприяє налагодженню діалогу між міжнародними акторами, забезпечує стабільність та безпеку. Зростання значення цифровізації міжнародного середовища вимагає постійного вдосконалення та адаптації до зростаючих загроз кібербезпеки. Майбутнє кібердипломатії визначатиметься ефективністю міжнародної співпраці держав, їхньою готовністю до спільного вирішення викликів у кіберпросторі та створенням прозорих і стабільних міжнародних відносин в цифровому світі.

1. Сремеева І. А. Національний інтерес та сила держави в практиці міжнародних відносин. *The XV International Scientific and Practical Conference «Multidisciplinary academic notes. Science research and practice»* (Madrid, April 19-22, 2022). Madrid, Spain, 2022. С.534–538.

2. Ткаченко О., Ткаченко К. Кіберпростір і кібербезпека: проблеми, перспективи, технології. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2018. № 1. С. 75–86.

3. Трофименко О., Прокоп Ю., Логінова Н., Задерейко О. Кібербезпека України: аналіз сучасного стану. *Захист інформації*. 2019. № 3. Т. 21. С. 150–157.

УДК 341.231.14

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/323-324

Олександра ГРИЩЕНКО

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Інна КОЗУБАЙ

старший викладач кафедри
міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Вагоме місце серед проблем, якими займається сьогодні юридична наука, належить проблемі захисту прав людини. Тому що це проблема, яка не втратить своєї актуальності, оскільки стосується безпосередньо людського буття, його реалізації. Права людини – загальнолюдська універсальна цінність. Адже право є мірою свободи, і його зміст полягає в тому, щоб дотримуватися принципу рівності між людьми.

З кожним днем права людини набувають більшого значення та отримують ширшу підтримку. І наслідком цих успіхів стала розробка багатьох міжнародних правових актів, де відображено загальнолюдські стандарти прав та свобод людини. Одним з таких документів є Загальна декларація прав людини. У Преамбулі декларації сформульовані історичні цілі, досягненню яких вона покликана сприяти, зокрема, це встановлення певного взірця, до якого мають прагнути всі народи і держави; забезпечення загального та ефективного визнання та дотримання серед народів держав – членів ООН прав і свобод людини за допомогою національних і міжнародних заходів; стимулювання кожної людини і кожної структури суспільства до проведення просвітницької та освітньої діяльності задля дотримання поваги до прав і свобод людини; допомога розвитку дружніх відносин між народами, соціальному просуванню та покращенню умов життя при більшій свободі [1].

Друга світова війна добре нам показала, що права людини потребують захисту, в тому числі і міжнародного. Не випадково в преамбулі Статуту ООН підтверджується